

Posudek diplomní práce **Ivety Žabové** „Literární podoba pojmu existence v díle F.M.Dostojevského a A.Camuse“

Diplomová práce Ivety Žabové „Literární podoba pojmu existence v díle F.M.Dostojevského a A.Camuse“ patří k typům prací, při nichž autoři využívají obou studovaných oborů – v tomto případě základů společenských věd a filosofie zároveň se studiem českého jazyka a literatury. Skoro vždy, stejně jako v tomto případě, jde o postup velmi pozitivní, protože filosofická práce je spojena s konkrétním materiálem, neujíždí k prázdným abstrakcím a nutí svého autora, aby přinesl alespoň částečně nové poznatky. Zároveň jsou takové práce postaveny na skutečném zájmu svého autora o zkoumaný problém, a na jejich vypracování to je znát. I u diplomantky jde o zájem dlouhodobější, kdy při četbě děl Dostojevského a seznámení se s myšlením a dílem A.Camuse, před ní vyvstaly problémy spojené s dvojím východiskem existenciální filosofie.

Práce má velmi zajímavou kompozici, která vyplývá ze skutečné propojenosti filosofického a literárně uměleckého pohledu na svět. Autorka nás nejprve seznamuje s nejdůležitějšími mysliteli, od nichž bude moci myšlení Dostojevského a Camuse odstínit. Jejich výběr je podřízen celkovému smyslu práce, ne školským poučkám, a již tím prokazuje diplomantka schopnost samostatné práce. Postihuje základní myšlenky Kierkegaarda, Šestova (na velmi malé ploše) a zejména Martina Heideggera. Vychází přitom jak z pramenů, tak ze sekundární literatury.

Kompozice práce pokračuje výkladem propojenosti filosofie a umění v existencialismu, opět ne na základě zobecňujících klišé, ale pod vysvětlujícím názvem Existenciální imaginace. Právě tento pojem otevírá zvláštní podobu propojenosti umění a filosofie, jak o ní mluvila autorka na konci první kapitoly. Opírá se zde o práci Vladimíra Papouška Existencialisté a jeho postřehy dále rozvíjí s ohledem na budoucí potřeby svých rozborů Dostojevského i Camuse. Právě takové pojmy jako nicota, prostor, vyprávění, drama, či postava ve svém filosofujícím uchopení mohou otevřít zkoumané novým způsobem.

Vlastní těžiště práce je v části věnovaná Dostojevskému a Camusovi monotematicky. Ani zde nemá práce popisný charakter, ale staví na výběru stěžejních děl propojených s typickými autorovými myšlenkami. Vystupuje tak lépe plasticita a jedinečnost myšlení obou zkoumaných autorů. Autorka se tak vyhne časté školácké chybě – převyprávění děje – a o ději mluví jen tam, kde je to pro pochopení zcela podstatné. Právě tímto způsobem se úvodní pasáže práce nestávají jen nutným přívazkem a organicky se z celou práci spojují. Za objevné zde pokládám, že autorka ukazuje, kolik existuje styčných bodů mezi Camuse a Dostojevským, a jak obtížně hledá i Dostojevský svou cestu k transcenci a smysl lidské existence, přesto, že je naplněn náboženskou vírou. Je to obdobně obtížná cesta, jako je Camusova, o existenci boha neopřená.

Pro rozpravu u obhajoby proto navrhuji tato témata:

1. V čem vidíte rozdíl a shodu ve výroku Heideggera, že smrt je cena za svobodu a Camuse: Člověk tím, že ví, že zemře, dosahuje svobody.
2. Proč je hledání životního smyslu i pro věřící existenciální filosofy tak obtížné?

Práci Ivety Žabové považuji za velmi úspěšnou. Diplomantka prokázala schopnost napsat čtivý a zároveň fundovaný odborný text se spoustou zajímavých postřehů. Doporučuji ji tedy k obhajobě a na základě úspěšné obhajoby klasifikovat tuto práci stupněm výborně.

